

Enneagram Alt Tip Açıklamaları

tiktok → @perseph0nee

Bu belgede 27 Enneagram alt tipini kendi tanımlarımla açıklayacağım.

Alt tipler üç kategoriye ayrılır: Korunma (SP), Cinsel (SX), Sosyal (SO). Bu kısaltmalar (SO, SP vb.) üç kategorinin İngilizcedeki isimlerinden geliyor. Örneğin Korunma kategorisi Self-Preservation'dan geldiği için kısaltması SP şeklindedir.

Her bir kategorinin kendisine sorduğu bazı sorular bulunmaktadır:

- ★ SP kategorisi hayatta kalma ihtiyaçlarına odaklıdır, fiziksel bir güvenlik hissi peşinde koşar. Kendine ve bilinçaltına “Ben nasılım?” sorusunu sorar.
- ★ SX kategorisi başkalarıyla nasıl etkileşime girdiğine odaklıdır, diğer insanların onu dışarıdan nasıl gördüğünü önemser. Kendine ve bilinçaltına “Ben kiminle birlikteyim?” sorusunu sorar.
- ★ SO kategorisi kendisi için bir grupta yer bulmaya, tanınmaya ve sosyal bir çevreye ait olmaya odaklıdır; çevresine uyum sağlamayı amaçlar. Kendine ve bilinçaltına “Ben neredeyim?” sorusunu sorar.

Alt tip kategorilerinin nasıl çalıştığını ve neleri önemsedğini anladığımıza göre artık 27 Enneagram alt tipinin açıklamalarına geçebiliriz.

Bu açıklamalar her bir tipin sadece kısa birer özeti gibidir, daha ayrıntılı olarak öğrenmek için Claudio Naranjo'nun Enneagram kitaplarını okumanızı öneririm.

Enneagram II

Korunma (SP) II: Ayrıcalık

Korunma 2, İkinci alt tipleri arasında en çocuksu olan tiptir. Diğer iki tipe göre daha bencil, sevimli, şakacı ve sorumsuzdur. Kendi sevgi görme ihtiyacını diğer insanlara karşı çocukça davranarak karşılamaya çalışır; neredeyse herkes çocukları sever, bu nedenle Korunma 2 çocukluğu bittikten sonra bile aynı sevgiyi hissetmek amacıyla çocuk gibi davranmanın çözüm yolu olduğunu düşünür. Kendisini bir topluluğa ya da insanlara göstermeden, sadece var olduğu için sevilme ister. Diğer insanlardan, kendisini korumalarını ve kendisi ile ilgilenmelerini arzu eder, insanların kendisiyle ilgilenmelerini gerektiren durumlar yaratabilir. Bu istek ve durum yaratma olayı bilinçsiz veya bilinçli bir şekilde olabilir. Korunma 2 çocuksu zihni benimsediği için özellikle küçük çocukların sıklıkla kullandığı “Ben, yani en önemli şey” ifadesini kullanır, çektikleri acıları diğer insanların görmesini ve bu acılardan ötürü özel muamele görmek ister. Başkaları istediklerini aldığı anda onlara bir şey kalmayacak olması düşüncesi onlara çok korkunç gelir, bu yüzden çoğu durumda kendisini diğer insanların önüne koyabilir.

Cinsel (SX) II: Baştan Çıkarma

Cinsel 2, ikinci tüm alt tipleri arasından en fazla E2'ye benzeyen tiptir. Sevgi görme ihtiyacını “Baştan Çıkarma” özelliğiyle gidermeye çalışır, insanları baştan çıkararak onları kendi mutluluğu için manipüle eder. Diğer insanlar ya da partnerleri tarafından arzu edilmesine ihtiyacı vardır. Destekleyici, koruyucu, etkileyici ve karizmatiktir. Özellikle yakınları tarafından arzu edilmek ve onları kazanmak ister, onların sorunlarını dinler ya da onlar için önemli bir iş yapar. Kendi duygularını ifade etme konusunda oldukça yetenekli ve başarılıdır. Cinsel 2 kibrini yenmek için tutkusu olan “alçakgönüllüğü” benimsemeli ve diğerlerini kalpten sevmeyi ve ilişkilerde dengeli olmayı öğrenmelidir. Partneriyle ve diğer insanlarla iç içe olmaya açıktır. Naranjo'nun kitabında Cinsel 2 için röportaj veren bir kadın şu cümleleri kullanmıştır: “En iyi sevgili, en iyi arkadaş, en yaratıcı, en komik... Sevgilim için en iyisi olmak istiyorum. Karşılığında senden bana her şeyi vermeni istiyorum, her şeyi! Beni harekete geçiren ve hayatıma anlam veren şey bu...” Devamında ise eğer sevgilisi ona “her şeyi” vermezse, hayatı sorgulamaya başlamasından bahsediyor. Bundan yola çıkarak, Cinsel 2'nin partnerine çok bağlı olduğunu söyleyebiliriz.

Sosyal (SO) II: Hırs

Sosyal 2 doğuştan lider ve sorumluluk sahibi bir bireydir. Sosyal statüsü, tanıdığı yetkin kişiler, toplumdaki yeri onun için çok önemlidir, hayatının temel amacı bu özellikler üzerine kuruludur. Kalabalığı etkilemede ve hitap etmede oldukça başarılıdır. Güce açıktır, bir toplumdaki önemli kişileri kolayca tespit edip onlarla bağ kurabilir. Bağlılığını ve sadakatini sürdürmek için “almak için veren” bir tutum sergiler. Çoğu kişiyle çıkar ilişkisi kurar. Sosyal 3'lerle karıştırılması da bundan dolayıdır, Sosyal 3'ler bu yaptıklarını başarı elde edip diğer insanların onu takdir etmesi için yaparken Sosyal 2'ler bunları sevilme için yapar. Sevdiği kişilere karşı oldukça korumacı ve duyarlıdır, onlar için her şeyi göze alır. Eğer içinde bulunduğu bir grupta anlaşmazlık varsa; fazlalık olan kısmı feda etmek yerine, tek bir bireyi feda etmeyi seçer. Birinci sırada, lider konumunda olmaktan hoşlansa ve bunda çok iyi olsa da, Sosyal 2 arka planda çalışmakta da oldukça yeteneklidir. Grubundaki kişileri; grubun ya da Sosyal 2'nin kendi çıkarı için yönlendirip manipüle edebilir. Yaşadığı kıskançlık, kibir ve utanç gibi duyguları baskılar, bunları dışı vurmamaya çalışır.

Enneagram III

Korunma (SP) III: Emniyet/Güvenlik

Korunma 3, gururunu ve kibrini gizler, bu iki hissin onu zayıf kıldığını düşünür. İç güvenliği onun için her şeydir. Eğer ondan istenileni yani iyi bir insan olmayı başarır ne olursa olsun güvende olacağını söyler. Onun için başarmak, emniyet demektir. Diğer insanlar tarafından onaylanma ihtiyacını reddeder, ya da bu ihtiyacın farkında olmayabilir. İşkollik denilebilecek kadar çalışkan, dürüst, sabırlı ve sakindir. Hissettiği gurur ve kibir yüzünden bütün konularda “en iyi” olmak ister, ancak bunu dışa yansıtmadan yapmaya çalışır. Bir nevi alçak gönüllü bir şekilde kibrini gösterir. Sadece görünüş yani sosyal olarak değil, özünde iyi bir insan olmak ister: Çocuğu için mükemmel ebeveyn, partneri için uyumlu bir eş, işyerindeki en çalışkan kişi gibi... Kısacası Korunma 3, rol model olmak ister ve bunun için çabalar. Kendini güvende hissetmezse hemen yeni bir işe başlayacaktır, zamanını boşa harcamayı sevmez. Riskli durumlardan kaçınırlar. Güven ihtiyacından dolayı insanlarla derin bağlar kurmaları zor olabilir. Güvenliğe ve kontrol hissine olan eğiliminden dolayı, günlük hayatı onun kontrolü altında olmazsa endişelenir, panikler.

Cinsel (SX) III: Çekicilik

Cinsel 3 diğer iki alt tipe kıyasla sevilmeyle daha çok ilgilidir, toplumdaki statüleri onlar için bir tık daha önemsizdir. Sosyal standartları maskülenlik ya da feminenlik üzerinedir. Kendi başarısına değil de insanlarla olan ilişkileri üzeri odaklanmıştır ya da başarılarını bu ilişkiler üzerine yönlendirmiştir. Kibrini romantik ilişkilerle bastırır, kendi ideal partnerini bulmak onun hayalidir. Cinsel 3, aşkı kendi ideolojisi haline getirmiştir ve hayalindeki mükemmel aşkı arar. Bu aşkı ararken cinsel bir objeye dönüşmesi, sadece zevk için kullanılması onun için çok da büyük bir problem değildir. Partnerine kendisinin ideal eş olduğunu ve onu hayatı boyunca seveceğine inandırır. Üç tip arasında başkalarına en fazla bağlı olan tip Cinsel 3'tür. Birilerinin onu reddetmesine katlanamaz, özgüvenleri partnerlerinin ya da başkalarının akıllarını çelmek ile güçlenir. Yalnızlıktan çok korkar. Yalnızlık adeta onun kabusudur. Gerçekte olduğu kişiyle ve bedeniyle (fiziksel olarak) kabul görülmek ister.

Sosyal (SO) III: Prestij

Sosyal 3, aldatma tutkusunu insanları etkileme, topluma iyi gözükme yolunda kullanır. Sosyal başarı onun için her şeydir. Toplum içerisinde parmakla gösterilmek, insanlar tarafından takdir edilmek, parlamak ister; sadece başarı anlamında değil kendini başkalarına pazarlayarak parlamak. Odaklandığı şey iyi görünmek olduğundan, dışarıda yani toplum içerisinde adeta bir bukalemun gibi kişilikten kişiliğe girer. Bulduğu gruba göre kişiliğini değiştirir. Sosyal 3, şu cümleyle hareket eder: “Ben, onların ne gördüğüyüm.” Diğer insanların fikirlerine bu denli önem vermesi, sosyal başarı sevgisinden dolayı sağlıksızlaştıkça gerçek kişiliğini unutmaya ve kendini sorgulamaya başlamasına yol açar. Eğer diğerlerinin yanında kendi gibi davranırsa dışlanacağını, sevilmeyeceğini ve tüm itibarını kaybedeceğini düşünür. Sosyal 3 duygularını bir kenara atmıştır, onun görüşüne göre bir iş yaparken duygusal olmak veya işine duygu katmak kadar küçük düşürücü bir şey yoktur. Kendisini duygusal anlamda açmakta zorlandığı ve diğer insanlarla çok samimi bir ilişkiye girmek istemediği için, yalnız başına çalışmayı tercih eder. Hangi sağlık seviyesinde olduğuna göre; narsist, övgüye aç, sosyal, verimli, işkollik, yaratıcı ve başarıya aç biri olabilir. Sosyal 2'nin aksine Sosyal 3, toplumsal olarak iyi bir yer elde etmek için başarır; Sosyal 2 ise sevilme için.

Enneagram IV

Korunma (SP) IV: Direnme

Naranjo'nun Enneagram tanımlarında E4'ün alt tiplerinde Korunma 4, "Çekmiş" kişi olarak geçer. Kıskançlığını dışarı yansıtmadığı için Korunma 4'leri ayırt etmek zor olabilir, özellikle E1'lerden. Çektiği acıya tahammül etmeye alışkındır, bu acılara hiç yakınmadan yaşamını sürdürür. Şikayet etmeyi sevmez. Çektiği acıların gün yüzüne çıkmasından hoşlanmaz fakat insanların onunla empati kurmasını da arzular. Mesela ailesine karşı "Bakın size hiç problem çıkarmadım, çok usluym. Beni seviyorsunuz, değil mi?" gibi bir tutum sergileyebilir. Tüm hayatı boyunca acı çektiğini, buna dayandığını ve herhangi birinin onu anlayamayacağını iddia eder. Ayrıca bu acılarla gurur duyar; acı çekmenin kıskançlığı yenmenin ve sevilmenin anahtarı olduğunu söyler. Bazı Korunma 4'ler, bu acıyı ve kıskançlık duygusunu neşeyle sakladığı için, etrafına mutluluk saçtığından E7'lerle karıştırılabilirler. Bu iki tipin ayırt edilmesi için gözetilmesi gereken temel fark şudur: Korunma 4, bu acıyı kabullenip onunla gurur duyarken; E7 yaşadığı acıları görmezden gelir. Sağlık seviyesi düştükçe melankolik, depresif, hayattan ümidi ve zevki kalmamış bir kişiye dönüşebilir. Diğer insanların ondan daha iyi bir durumda olduklarını ve onların sahip oldukları maddi ya da manevi herhangi bir şeyi elde edemeyeceklerini düşünür. Fakat yine de sahip olamadığı şeyleri kazanmak için çok çalışır.

Cinsel (SX) IV: Nefret

Cinsel 4, kendi kıskançlığından ve hissettiği olumsuz duygulardan kaçmak için dışarıya nefret kusar. Bu yüzden Cinsel 4 "Çektiren" kişidir. Utancını benimserken yani utancından kaçarken utanmaz biri haline gelir, arzuladığı istekler yüzünden utanç duymaz ve isteklerini direktir. Talepkar ve buyurucu olabilir. Korunma 4'te olduğu gibi, Cinsel 4 de diğer insanların ondan daha iyi bir durumda olduğunu düşünür; diğerlerinin sahip olduğu herhangi bir şeyi fazlaca kıskanır, bu kıskancı dışarı vurup etrafındaki kişilere çok çektirir ayrıca bu kıskandığı kişilerin yok olmalarını isteyebilir. Kıskandığı kişilere hiçbir vicdan azabı çekmeden sabotaj kurabilir. Ne kadar fazla yakınıp şikayet ederse arzuladığı şeye o kadar çabuk erişebileceğini düşünür. Naranjo Cinsel 4'ün bu özelliğine örnek verirken bu isteklerin sadece arzulanmadığı, öfkeyle arzulanıldığını ifade eder: "Seni kıskanıyorum, bu yüzden seni öldürüyorum", "Zenginleri kıskanıyorum, bu yüzden bir devrim başlatacağım" gibi. Bazı durumlarda bu kıskançlığıyla gelen nefretiyle öfkesini savunma mekanizması olarak kullandığı için Cinsel 4; SX6 ve E8'le karıştırılabilir. Ayrıca E4'ün alt tipleri arasında en agresifidir, Korunma ve Sosyal 4 gibi kıskançlığını gizlemez. Adeta gördüğü her şeyi ailesinden isteyen şımarık küçük bir çocuğa benzer, istediği alınmadığı ya da yapılmadığı zaman ağlayıp ailesine zorluk çektiren bir çocuk.

Sosyal (SO) IV: Utanç

Sosyal 4 derin bir utanç hissiyle gelen aşağılık kompleksi, onaylanma ihtiyacı ve sevilme arzusuyla hareket eder. Yaşadığı acıları büyütüp oynadığı "mağdur" rolünü içselleştirir, yarattığı ya da yaşadığı olaylarda hissettiği aşağılık kompleksinden dolayı utancını bu rolle yaşar. E4'ün diğer tüm alt tipleri gibi Sosyal 4 de öteki insanları kendinden daha avantajlı görür ve onları kendisiyle karşılaştırıp kendisini en alt konuma iter. Konu duyguları olunca hassas olur ayrıca duygularını diğer iki tipe kıyasla daha derin yaşadığı için en duygusal E4 alt tipidir. Olan biten bütün olaylarda kendini suçlayıp benliğinin kötü yönlerini öne çıkarmaya eğilimlidir. İnsanların onunla ve çektiği acılarla empati kurup onu sevmelerini ister. Uyumsuz biri olduğunu düşündüğü için bir gruptaki yerini bulmak veya insanlarla uyum içinde yaşamak ister. Bunlardan dolayı Korunma 4 "Çekmiş", Cinsel 4 "Çektiren" kişiyken; Sosyal 4 de

“Çeken” kişidir. Cinsel 4’ün aksine, Sosyal 4 kıskançlığını başkalarına hissettirmez; bunu bir tür eziklik olarak kabul edip “kendi zehrini yutar”. Ya da Korunma 4 gibi acılarını bir gurur haline getirmemiştir, sadece bu acılarla yaşamayı öğrenmiştir. Hayatını aşkı, sevgiyi bulmaya adanmış fakat hiçbir zaman onun gibi aşağılık birinin aradığı bu aşkı bulamayacağını düşünür.

Enneagram V

Korunma (SP) V: Sığınak

Korunma 5, E5'in alt tipleri arasında kendisini gerek duygusal olarak gerek sosyalleşme konusunda en az açan ve en içe kapanık tiptir. Dış dünyayı ve insanları acımasız, düşmanca gördüğü için otoriteden ya da sosyalleşebileceği ortamlardan kaçınır. Bundan ötürü de çoğu zaman yaşanan olaylardan geri kalır, kendini birçok şeyden kısıtlamış olur. Kendi kişisel alanına çok düşkündür, eğer biri bu sahip olduğu "güvenli" alanını yani sığınağını işgal ederse aşırı derecede rahatsız olur ve hemen o kişinin yanından uzaklaşmaya çalışır. Huzuru onun için önemlidir, onu rahatsız eden sorunları görmezden gelip etrafına çevrelediği duvarlar arasında hayatta kalmaya çalışacaktır. İnsanlardan kaçındığı ve onlarla bağ kurmaktan zorlandığı için kendini onlardan ve dış dünyadan izole eder. İletişim becerisi normal bir kişiye kıyasla düşük olabilir. Problemlerini ertelemeye, görmezden gelmeye meyillidir, kimseyle muhatap olmadan veya kendi zihni dışındaki hayattan kaçarak yaşamını sürdürür; bu şekilde mutlu ve huzurlu olabileceğini iddia eder. Çoğunlukla sadece birkaç tane kendisini açtığı ve yakın hissettiği arkadaşı vardır. Boşa zaman harcamaktan hoşlanmaz, genellikle enerjisini korur.

Cinsel (SX) V: Güven

Cinsel 5 bu üç alt tip içinde en duygusal tiptir, duygularıyla ve istekleriyle iç içe olduğundan dolayı E4'ü andıran bir karakteri vardır. Dışarıdan bakıldığında tipik E5'e benzer lakin ruhunun ve kalbinin derinliklerinde çok yoğun, hayalperest ve romantik biridir. Korunma ve Sosyal 5 hissettiği duyguları görmezden gelir; oysa Cinsel 5 bu duyguları görmezden gelmez, hatta bu duyguların onun mutluluğunu pekiştireceğini düşünüp onlara sınımsız sarılır. Yakın ve bire bir ilişkilerin onda ayrı bir yeri vardır. Güven duyabileceği bir insanın hasretini çeker ve ihtiyacını duyar. Çocukluğunda ya da yaşamının herhangi bir evresinde hissettiği sevgi yoksunluğundan ötürü ideal partnerini arar fakat kendisinin sevgiye değmeyeceğini düşünüp, bu idealleştirdiği kişiyi asla bulamayacağını söyler ve umutsuzluğa kapılır. Peşinde koşup hayatını adadığı koşulsuz aşkı veya ideal partneri ararken çok uçuk ve yüksek standartları olabilir, eğer bir kişi hakkında kendi standartlarına uymadığını düşünüyorsa büyük bir hayal kırıklığına uğrayıp kendisini o kişiden izole edebilir. Yakın olduğu kişinin onu reddetmesinden veya kendisini yanlış anlamasından büyük bir endişe duyar. İlişkisinde şeffaflık ve güven peşinde koşar ve aynısını karşı taraftan da bekler.

Sosyal (SO) V: Totem

Sosyal 5 kendisini hayatın anlamını bulmaya adanmıştır. Böyle "olağanüstü" bir hayatın anlamsız olabileceğini reddeder; bütün bu yaşanan şeylerin, yaşadığımız dünyanın bir anlamı olduğunu savunur. Kendisini bu "nihai anlam"ı bulmaya o kadar vermiştir ki günlük yaşamdan gün geçtikçe ilgisini kaybetmeye başlar. Sosyal 5'in kendine idol edindiği bir kişi veya bir grup vardır. Asıl amacı ise belli bir grup ya da toplum içerisinde bilgi kaynağı olan kişi haline gelmektir, insanların kendisini örnek almasını ister. Bu amacını gerçekleştirirken entelektüel kişilerle birlikte bulunmaya, onlarla beyin fırtınası yapmaya çalışır. Diğer iki tip gibi Sosyal 5 de aşkı, sevgiyi arar lakin bu sevginin sadece onun idealize ettiği insanlara layık olduğunu düşünür. Yüksek idealleri vardır; kendisinin normal bir insan olmadığını, diğerlerinden üstün bir kişi olduğunu iddia eder. E7'ye benzer olarak enerjik ve sosyal çevreye ihtiyacı olan bir kişi olabilir fakat E7'ye kıyasen daha duygusuz ve içe dönektir. Toplumdaki hiyerarşinin oldukça farkındadır ve buna göre hareket eder. Sosyal statüyü bilge kişi olma hedefi için bir piyon olarak görür. İnsanlarla olan ilişkilerinin kendisine getireceği bilgiyi önemli bir yerde tutar. Toplumdaki önemli

insanlarla birlikte bulunmayı arzular, sıradan insanları küçümser; onun için bu önemli ve entelektüel insanlardan edindiği ve elde edeceği bilgiler çok kıymetlidir. Bir nevi bilgiye “açtır”.

Enneagram VI

Korunma (SP) VI: Sıcaklık

Altılar arasında en kararsız, tereddütte kalan ve korku hissini bünyesinde barındıran alt tip Korunma 6'dır. Dış dünyaya ve her E6 gibi otoriteye olan güvensizliğinden, korkusundan dolayı kendisini korumak ve sahip olduğu içsel güvensizlik duygusundan kurtulmak için güvenebileceği ve yanlarında rahat edebileceği kişilere ihtiyacı vardır. Diğer insanlardan ilgi ister ve onlarla ittifaklarda bulunmaya çalışır, alacağı bu ilginin az önce bahsettiğim güvensizlik duygusunu örteceğini düşünür. Naranjo Korunma 6'nın kendi güvenliği için yaptığı ittifaklardan bahsederken şu örnekleri kullanmıştır: "Sen bana zarar vermeyeceksin, ben de sana", "Ben senin arkadaşımın, sen de benim arkadaşım ol". Çoğunlukla anlayışlı, cana yakın ve dostanedir, insanların güvenini kazanmak istediğinden dolayı onlara güler yüzlü, arkadaş canlısı bir şekilde yaklaşır; anksiyetesini ve endişesini görmezden gelmenin en iyi yolunun bu olduğunu düşünür. Bu alt tipe "Sıcaklık" denmesinin sebebi güvenli yani "sıcak" bir ortama ihtiyaç duymasıdır. Bu ortam kişinin kendisini huzurlu hissettiği herhangi bir yer olabilir: Partnerinin kolları arasında olmak, çocukluğundaki ev veya yağmurlu havalarda üzerine yorganı çekip uzandığı yatağı gibi... Korunma 6'nın sağlık seviyesi düştükçe başkalarına bağımlı, dış dünyadan korkan ve kendi başına karar veremeyen bir kişi haline gelebilir.

Cinsel (SX) VI: Güç/Güzellik

Cinsel 6'nın savunma mekanizması diğer iki alt tipe göre biraz farklıdır; Korunma ve Sosyal 6 kendilerini dış dünyadan saklayıp, korurken Cinsel 6 saldırıyı en iyi savunma mekanizması olarak benimsemiştir. Ona göre ne kadar endişeli olursa olsun, ne kadar otoriteden korkarsa korksun, dış görünüşte güçlüyse kimse ona zarar veremeyecektir. Saldırganlığı aslında göz korkutmak için bir bahanedir, adeta havlayan bir köpek gibidir; havlar fakat ısırmaz. Başkaları onu manipüle edecek, aldatacak, ya da onu kullanacak diye çok endişelidir. Birilerinin ona karşı ihanetlerine dayanamaz, bu yüzden çoğu kişiden şüphe duyar. Cinsel 6'nın bu agresif ve paranoyak durumunu yumuşatabilmesi için güvenebileceği insanlarla yakın ilişkilere ihtiyacı vardır. Hata, yanlış seçim yapmaktan çok korkar bu yüzden dış görünüşünde ne kadar kendinden emin gözükse de diğer E6'lar gibi Cinsel 6 da çoğu seçim durumunda endişelenir, bir karar vermesi onun için de zor olabilir. Altılar arasında kendi isteklerinden utanmayıp onları direten, arzularını dış dünyadan gizlemeyen ve güçlü görünmeyi hayat felsefesi edinmiş tip Cinsel 6'dır, bundan ve agresifliğini dışa vurmasından dolayı (aslında özlerinde agresif olmasa ve bunu reddetse de) E8'lerle karıştırılabilir.

Sosyal (SO) VI: Görev

Sosyal 6'nın kendini güvende hissedebileceği bir otoriteye ihtiyacı vardır, kendisini bu otoritenin altındayken ve kurallarına uygun davranırken güvende hisseder. Korku tutkusunu bir gruba ait olarak, kendisinden üstün gördüğü bir kişinin ya da grubun kanatları altına girerek veya bulunduğu grubun lideri haline gelerek örtbas etmeye çalışır. Sosyal 6, görev bilincinin farkında, sorumluluk sahibi ve sadakati yüksek bir kişiliktir. Kendini kurallara itaat etmeye adanmıştır, bu kuralları takip ederken hata yapmaktan çok çekinir. Eğer sahip olduğu grubu veya toplumu kaybederse artık güvende olamayacağını düşünür. Toplumsal davranış kurallarının oldukça farkında ve buna uygun davranmaya çalışır, böylece insanların sadakatini kazanabileceğini düşünür. Hayatındaki amacı bulmaya çalışırken kendi koyduğu katı kurallar çerçevesinde davranışlar sergiler, ideolojisini elde etmeye çalıştığı ve yokluğunu çektiği güven hissine göre şekillendirir. Sahip olduğu ideoloji adeta kaygılarından ve endişesinden kaçmak için bir yoldur. Bu

katı ideolojisini uygularken soğuk ve resmi bir tutum içinde davranabilir. Belirsizlik hissinden hiç hoşlanmaz, Korunma 6'nın aksine verdiği kararlardan fazlasıyla emindir ve bu kararları verirken bu belirsizlik hissini, kaygısını yenmeyi amaçlar.

Enneagram VII

Korunma (SP) VII: Aile

Korunma 7, diğer iki E7 alt tipinden farklı olarak oburluk tutkusuyla beraber kendi çıkarına, güvenliğine ve zevkine odaklı hareket eder, kendi karı için sürekli fırsat kollar. Sosyal ve Cinsel 7'nin aksine, Korunma 7, güvenliğini daha çok önemser ve güvenliği tehlikeye girdiğinde acımasız olabilir. Bilinçaltı devamlı olarak ona karşı tehdit olabilecek şeyleri bir şekilde aklına getirerek hiçbir anlamı olmayan şeylere karşı önlem almaya çalışır. Adından da anlaşılacağı gibi kendi hayatta kalma şansını artıracak bir "aile" hasreti çeker. Bir işi veya sorunu olunca etrafında ona yardım edecek birilerinin olmasını ister, tıpkı bir aile gibi. Kendi güvenlik yokluğunu karşılamak için çevresini özenle seçer, doğru kişilerle ittifak kurmakta oldukça başarılıdır. Sosyal becerisi yüksek olduğu için toplumda doğru kişiyi çabucak tespit edip onunla yakınlaşabilir. Kişisel çıkarlarını karşılayıp onu güvende hissettirecek insanlarla birlikte olmaktan zevk duyar. Ne istediği hakkında çok nettir ve bunu diğerlerinden nasıl kolaylıkla elde edeceğini çok iyi bilir: Her zaman daha fazlasına, daha iyisine, mümkün olan en kısa süre içerisinde ulaşmak ister. Stratejik düşünen, zevkine düşkün, neşeli ve çoğunlukla kişisel çıkarını düşünüp kendisine yarar sağlayabilecek durumlar arayan çıkarıcı bir tiptir.

Cinsel (SX) VII: Telkin

Cinsel 7, hayatını gerçeklikten ayırıp kendi hayal dünyasında yaşayan bir hayalperesttir. Geçmişinde yaşadığı acıyı veya travmatik olayları hatırlamak istemediği için bu acılar hiç yaşanmamış gibi davranır, hayatını hiçbir şey olmamış gibi mutlu bir şekilde yaşamaya ant içmiştir. Büyürken yaşadığı acılar yüzünden, ayrıca hayatında bir kere daha aynı acıyı yaşamaktan korktuğundan, oburluk tutkusunu hayattan zevk almaya ve kendi hayallerine göre yaşamını şekillendirerek kullanır. Günlük hayatında güler yüzlü, sevecen ve fazlasıyla konuşkandır, ama bir yandan da görmezden geldiği acıları yüzünden kaygısız, hayat umrunda olmayan "palyaço" rolünü de oynayabilir. Rutinden ve yaşadığı sıradan hayattan çok sıkıldığını söyler, oysa hayallerinde istediği gibi davranıp istediği kişi olabilir; hayallerini gerçekliğe tercih etmesinin sebebi olarak bunu öne sürer. Kendi hayal dünyasında her şey Cinsel 7'ye daha kolay ve harika gelir. Naranjo'nun da dediği gibi aşırı derecede optimist bir tutum sergiler: "Ben iyiyim, sen iyisin, her şey iyi".

Sosyal (SO) VII: Fedakarlık

Sosyal 7 sahip olduğu oburluk tutkusunu "fedakarlık" ile gizlemeye çalışır. Bu tip diğer iki E7 tipi gibi oburluğunu kabul etmeyerek ona karşı çıkar; onların aksine bu tutkuyu kötü bir şey olarak kabul edip, çevresine ve insanlara karşı iyilikler, fedakarlıklar yaparak oburluğunu bunların altında gizler. Bu yüzden Sosyal 7'deki oburluğu görmek kolay olmayabilir. Her zaman daha iyi biri olmak ve daha iyi bir dünya yaratabilmek için çalışır. İnsanlardan faydalanmayı ve onları kendi çıkarı için kullanmayı adeta bir günah olarak görür, Korunma 7'nin tam tersi gibidir. Kendi arzularını gerçekleştirmeyi fazla bencilce gördüğünden dolayı kendini dünyadaki sorunları çözüp etrafını daha mükemmel bir yer yapmaya ve diğer insanlara yardım etmeye adanmıştır, fakat bir yandan bunu yaparken içinde, yaptığı fedakarlıkların görünmesini, bilinmesini isteyen bir tarafı vardır. Bunu kabul etmese de fedakarlığının kabulü için yanıp tutuşur. Dış görünüşüne önem verir, yaptığı iyilik ve fedakarlıklardan ötürü çevresindeki insanlar tarafından çok iyi biri olarak tanınmak, hayran duyulmak ister.

Enneagram VIII

Korunma (SP) VIII: Tatmin

Sekizler arasında kendisini en çok koruyan ve fiziksel ihtiyaçlarının karşılanılmasını arzulayan tip Korunma 8'dir. Bu tip fiziksel tatmin ve maddi kazanımlara yönelme eğilimindedir. İsteklerine olabilecek en kısa sürede ulaşmaya çalışıp şehvet yani ihtiras tutkusunu tatmin etmeye odaklanmıştır. Hayal kırıklıklarına asla tahammül edemez, her zaman ihtiyacı olanı çabucak elde etmek ister, bu konuda çok sabırsızdır. Günlük yaşamında kendisini olası tehditlere karşı silahlandırıp hayatta kalma mücadelesi vererek yaşama şansını arttırmaya yönelik davranışlar sergiler. Zorlu durumlardan ve meydan okumalardan çok hoşlanır; böylece kendi gücünü kanıtlayabileceğini düşünür. Hayat felsefesi; güçlü olanın hayatta kaldığı, üstün olan kişinin güç ile belirlendiği vahşi bir ormana benzer. Kendi kurallarını koyup "güçlü" kişi olmaya çalışır, bunu yaparken de kendisinin ve diğer insanların duyguları ile sosyal normlara önem vermeyebilir. Güçlü olma isteği ve anlık tatmine odaklanması, kendi duygularını anlamayıp onları değersizleştirmesine ve kendi eylemlerini sorgulamayıp, arkalarındaki nedenleri anlamamasına yol açar.

Cinsel (SX) VII: Sahiplenme

Cinsel 8 diğer Sekizlerden daha isyankardır, hem de çok daha fazla. Ayrıca en duygusal E8 alt tipidir. Çocukluğunda ebeveynleriyle yaşadığı problemler yüzünden (ilgi eksikliği veya ebeveynlerinin ona karşı saygısızlığı gibi) asi bir birey haline gelir. Çoğu zaman kontrol ve güç peşinde koşan, dikkat çekmeye çalışan davranışları ile öne çıkar. Korunma 8'in aksine güvenlik onun için fazla önemli değildir, ona göre asıl önemli olan güçlü konuma gelmek ve diğer insanlar üzerinde hakimiyet kurup onları her yönden kontrol edebilmektir. Bulduğunu ortamda gücü ile fark edilmek onun için bir gurur kaynağıdır. Bire bir ilişkilerinde de iplerin kendi elinde olmasını arzular, partnerine karşı aşırı korumacı ve sahiplenici olabilir. Partnerinin kendisi tarafından büyülenip, onun hayatındaki ilgi odağı ve merkezi haline gelebilmek için herşeyi yapabilir. Hayatında adrenalini ve şehvet tutkusunu yatıştırabilecek olaylar ister. Sıradan ve rutin yaşamdan çok çabuk sıkılır, çoğu zaman riskli, aksiyon ve maceraya dönüşebilecek durumlar oluşturmaya can atar. Toplumda "kötü" olarak algılanmayı hiçbir koşulda umursamaz. Diğerlerinin kendisi hakkındaki düşünceleri onu hiç ilgilendirmez, her zaman kendi bildiğini okur.

Sosyal (SO) VIII: Suç Ortaklığı

Sosyal 8 sosyal bir antisosyaldır. Şehvet tutkusu sosyal içgüdü ile birleştiğinde sahiplenici ve tutkulu bir davranış tarzı ortaya çıkar. Diğer Sekizlere göre daha yardımsever, arkadaş canlısı ve daha az saldırgan gözüktür. Naranjo Sosyal 8'den bahsederken annesini savunurken babasına cephe alan çocuk örneğini vermiştir: Dayanışmadan ortaya çıkan şiddet. Adaletsizliğe karşı çok duyarlıdır, otoriteye hiçbir halükarda güvenmez. Otoriteye karşı isyan çıkarıp "aşağıdaki" kişilerle suç ortaklıkları kurabilir. Kendinden güçsüz ve zayıf gördüğü kişileri korumayı bir ideoloji haline getirmiştir, kendisinin adaletin savunucusu olarak görevlendirildiğini düşünür. İnsanların daha fazla güce sahip olan kişiler tarafından eziyet çektiği ve zulüm gördüğü durumlara karşı çok hassastır; onun kitabında zayıf olanları güçlü olanlardan korumak vardır. Sosyal 8 küçüklüğünden beri koruyucu rolünü oynayan kişi olduğu için genellikle kendi ihtiyacı olan sevgiyi ve korunmayı elde edememiştir. Büyüdükçe de bu ihtiyacın bilincinde olması zor olduğundan sevgi, bakım mahrumiyetini güç ve zevk arzusuyla gidermeye çalışır, şehvet tutkusunun peşinden gitmeyi daha mantıklı ve faydalı bulur.

Enneagram IX

Korunma (SP) IX: İştah

Korunma 9, kendi açlığı ile maneviyat eksikliğini kitap okumak, yemek yemek, uyumak ve oyun oynamak gibi fiziksel aktivitelerle gidermeye odaklanmış bir tiptir. Bu tip az önce örnek verdiğim gibi huzur ve rahatlık sağlayan fiziksel aktivitelerden (eğer kişi kendisini çalışırken rahat hissediyor ise çalışmak da bu aktivitelerden olabilir) haz alır, kendisini bu aktivitelere vererek kendi benliğini unutmaya, kendini uyuşturmaya çalışır. Diğer iki tipe göre yalnız başına vakit geçirmekten daha fazla hoşlanır, böylece etrafında kimse yokken kafasını dinleyip “iştahını” ve miskinlik tutkusunu doyurarak rahat hissedebilecektir. Naranjo, Korunma 9 için örnek verirken “öyle, öyleyse varım” diyen birinin düşüncesinden yola çıkmıştır. Mesela bir E4 “acı çekiyorum, öyleyse varım” der... Aslında bunlar her bir karakterin varlığının boşluğunu nasıl hissettiğini çok iyi açıklayan ifadelerdir. Naranjo bu ifadeye de bir örnek verirken ana problemi nefret olan ve bunu dışarı yansıtan Cinsel 4’ü ele almıştır: “Nefret ediyorum, öyleyse varım”. Korunma 9 ise “Uyuyorum, öyleyse varım”, “Ayakta duruyorum, öyleyse varım” vb. şeklindedir. Bu ifadelerin zihinsel ya da duygusal değil de fiziksel olmasının sebebi Korunma 9 için metafiziksel bir katman olmamasıdır, genelde teoriden ziyade gerçek ve fiziksel dünyaya odaklanmıştır.

Cinsel (SX) IX: Simbiyoz

Bu tipte “simbiyoz” kelimesinin kullanılmasının nedeni (birlik de kullanılabilir fakat Naranjo da simbiyozu daha uygun gördüğünden dolayı ben de simbiyozu seçtim), Cinsel 9’un var olabilmesi için bir başkasına muhtaç olmasıdır. Kendi ayakları üzerinde durmak ona zor geldiğinden ötürü Cinsel 9 sıklıkla başkalarıyla ruhen birleşmeye çalışır. Bu birleşmeyi başarır ise kendi bireysellik bağlarını kaybeder ve başkalarının ihtiyaçlarına odaklanır: Varlığını sürdürebilmesi için kendisinde olmayan varlık duygusunu kazanabileceği ilişkilere ve insanlara ihtiyacı vardır. Miskinlik tutkusu ile gelen kendi zevkleri, birlikte olduğu kişinin zevkinin hizmetinde olduğu takdirde yaşanabilir; adeta kendi benliğine yer olmayan bir ortamda yaşamını sürdürür. Cinsel 9, bir kişiye ya da partnerine bağlı olduğu süreç boyunca kendi benliğini unutup benlik kaybı yaşayabilir, bu da kişinin ruhsal sağlığı açısından iyi değildir. Benliğini yeniden kazanmak için, Cinsel 9'lara partnerlerinden uzaklaşmaya çalışmaları tavsiye edilebilir.

Sosyal (SO) IX: Aidiyet

Sosyal 9 bir bütünün ayrılmaz bir parçası olmak ve kendisini bir gruba ait hissetmek isteyen bir tiptir. Fakat hayatı boyunca kendisini hiçbir yere ait hissetmemiştir ve hissedebileceğini de düşünmüyordur. Bu yüzden artık hayatında kendisini bir yerin ya da grubun parçası gibi hissetmek istediği için yaşam amacını o ait olacağı yeri bulmaya adanmıştır. Grubun ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarının üstünde tutarak grup çıkarlarını desteklemek için çok çalışır. İşkolik olabilir. E9'lardan en sosyal olanıdır, insanlara karşı enerjik, cana yakın ve dürüst davranır. Grup birliğine, gruptaki kabul edilen kurallara ve normlara uygun davranır. Dış dünyaya iletmediği, içsel üzüntüsü ile sahip olduğu acıları diğer insanların görmesini istemez ve hissettiği olumsuz duyguları insanlardan gizler, kimselere belli etmemeye özen gösterir. Diğerleri bunu fark ederse kendisini bir yük olarak görüp artık bulunduğu grupta istenmeyeceğini düşünür. Naranjo, Sosyal 9 için iç sloganları “Acımı gösterme, başkalarına yük olma” ifadesini kullanmıştır. Eğer bir grupta bulunmak ve orada kabul edilmek istiyorsa bazı fedakarlıklar yapması gerektiğini savunur, bir bedel ödemesi şarttır.

Enneagram I

Korunma (SP) I: Kaygı

Korunma 1 kendisini ne olursa olsun, her zaman, çoğu konuda kusurlu görmeye eğilimli ve kendis benliğini bu denli kusurlu gördüğünden dolayı mükemmelliği arayan bir tiptir. Hayatta kalmak için mükemmel olması gerektiğini düşünür. Bu tip zihninde bir iç eleştirmen bulundurur ve bu eleştirmen Korunma 1'i sürekli daha iyisine ve mükemmeline yönlendirir, kendisini bu doğrultuda motive etmesine yardımcı olur. Fakat bu özeleştirileri kendi benimsediği standartları karşılayamama konusunda sürekli bir iç mücadele de yaratabilir, bu da Korunma 1'de "kaygı"ya yol açmış olur. Herhangi bir durumda en ufak bir kusuru bile görmeye çalışır, her an her şeyin ters gidebileceğinin endişesine kapılır. Naranjo Korunma 1'in bu kaygısından bahsederken "Hatta bazen tamire ihtiyacı olmayan şeyleri tamir etmeye çalışarak bozarlar" örneğini vermiştir. Öfkesini dış dünyaya göstermek istemediği için bu öfke tutkusunu yumuşatarak nazik, iyi niyetli ve destekleyici bir birey olmaya özen gösterir. Böylece öfkeyi iyi huya dönüştürmüş olur. Öfkesini kontrol ettiğinden dolayı E1'in alt tiplerinden diğer iki tipe kıyasla en sakin olanı Korunma 1'dir.

Cinsel (SX) I: Şevk/Ateşlilik

Cinsel 1 kendi kusursuzluklarından çok diğer insanların ve çevresinin kusursuzlukları ile ilgilenir. Sosyal 1'in aksine "Dediğimi yapın, yaptığımı yapmayın" kanısındadır. Bu alt tip, agresifliğinden dolayı E8'lerle karıştırılabilir, öfkesini çevresine kusması ise bunun temel nedenidir. Kıskanç ve bencildir, kendinden daha mükemmel birisinin partnerini ondan çalması konusunda endişelenmeye yatkındır. İdeolojisi, çevresini olabildiğince kusursuz yapmaktır; düzensiz ve kendi standartlarına göre düşük olan çevresini olabildiğince mükemmel bir hale getirmenin kendi görevi olduğunu düşünür. Yaptığı işin hakkını verir. Sorumluluk sahibi, dürtüsel, konuşkan, girişken ve E1'in diğer iki alt tipine kıyasen öfke tutkusunu daha çok dışa yansıtan bir tiptir. Kendi ideolojisini, kurallarını ve yaşam stilini insanlara aktarmaya çalışır, insanlardan kendi fikirlerini kabul etmelerini ve benimsemelerini ister. Toplumu değiştirmeye çalışırken kendi istediklerini elde etmenin onun en doğal hakkı olduğunu düşünür. Her zaman, her konuda kendi saldırgan davranışlarını açıklayacak bir mazereti vardır, bu mazeret ise çoğu zaman saldırgan davranışlarını kendi adaletine uyarlayıp bunu savunması olur.

Sosyal (SO) I: Uyumsuzluk

Sosyal 1, adından da geldiği üzere uyum sağlayamama ile karakterize edilen bir tiptir. Kendi kişisel mükemmelliğine daha az önem verip diğer insanlar için kusursuz, parmakla gösterilen örnek olmayı hedefler. Kusursuzluğunu sosyal anlamda topluma göstererek kendi ideallerini insanlara empoze etmeye çalışır. Sadece kendi yolunun doğru olduğuna inandığından ötürü farkında olmadan kendisini diğer insanlardan üstün görme ihtiyacı duyabilir. Yeni bir ortama girdiğinde her şeyi kendi "adaleti" ve yolu ile çözmek ister, bulunduğu ortamdaki düzeni ve kuralları kabul etmeme ihtimali oldukça yüksektir. Bu durumda içinde bulunduğu ortama adapte olamamış, kendi fikirlerini ısrarla diretmeye çalışan, uyumsuz bir kişi olur: Uyumsuzluk kelimesi de Sosyal 1 için buradan gelir. Öfke tutkusu yarı gizlenmiş haldedir: ne Korunma 1'deki gibi yumuşayıp sıcaklığa dönüşmüştür, ne de Cinsel 1'deki gibi "dışarı patlamamıştır". Sosyal 1 bu öfkeyi soğutarak kendi içinde tutmaya çalışır. Öfke ancak ideallerine ve adaletine uyulmadığı ve sahip olduğu "rol model" ismi zedelendiği zaman dışarı sızar.